

KUTSESTANDARD

Õpetaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Õpetaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Õpetaja töö on toetada õppijate (vt lisa 1 "Kutsestandardis kasutatud terminid") arengut, lähtudes nende tasemest, võimetest ja vajadustest ning arvestades riiklikes õppekavades seatud eesmärkidega ja arendada oma kutseoskusi.

Õpetaja, tase 6 kavandab iseseisvalt ja koos teiste õpetajatega õpitegevust, õpetab ja kujundab selleks õppija arengut toetava õpi- ja kasvukeskkonna. Ta rakendab õpetamisel mängu ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid. Ta reflekteerib oma tegevust professionaalse arengu eesmärgil. Vajadusel toetub ta oma töös nõustamisele ja mentorlusele ning nõustab ise õppijaid ja lapsevanemaid. Õpetaja, tase 6 osaleb meeskonna liikmena haridusasutuse arendustegevuses, teeb koostööd kolleegide, tugispetsialistide, lapsevanemate ja õppijatega.

6. taseme õpetaja töötab koolieelses lasteasutuses.

Õpetaja kutsealal on lisaks õpetaja, tase 6 kutsele ka järgmised kutsed:

- õpetaja, tase 7 kutse, mis omandatakse õpetaja esmakoolituse (magistriõppe) läbimisel või isiku kompetentsuse hindamisel kutsestandardile vastavaks kutset andva organi poolt;
- vanemõpetaja, tase 7, kes lisaks õpitegevuste läbiviimisele toetab teiste õpetajate ning organisatsiooni arengut ja arendab valdkonna metoodikat oma organisatsioonis;
- meisterõpetaja, tase 8, kes lisaks õpitegevuste läbiviimisele osaleb arendus- ja loometegevuses nii organisatsioonis kui ka väljaspool seda ning teeb tihedat koostööd kõrgkooliga.

A.2 Tööosad

A.2.1. Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine

1. Õppija arengu- ja õpivajaduste väljaselgitamine.
2. Õpetaja töö kavade koostamine.
3. Osapoolte kaasamine.
4. Õppevara valimine.

A.2.2. Õpikeskkonna kujundamine

1. Füüsilise õpikeskkonna kujundamine.
2. Vaimse õpikeskkonna kujundamine.
3. Organisatsiooni kultuuri kujundamine.

A.2.3. Õppimise ja arengu toetamine

1. Õpetamine.
2. Õpiprotsessi ja rühma juhtimine.
3. Õppija arengu toetamine.
4. Õppimist ja arengut toetav tagasiside ja hindamine.
5. Osapoolte kaasamine.

A.2.4. Refleksioon ja professionaalne enesearendamine

1. Õpetaja oma töö analüüsimine ja enesearendamine.
2. Õpetamise ja õppimise uurimine.
3. Oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse heaolu tagamine.

A.2.5. Nõustamine

1. Õppija nõustamine.
2. Lapsevanema nõustamine.

Valitavad tööosad

A.2.6. Hariduslike erivajadustega õppija toetamine

1. Õppija hariduslike erivajaduste väljaselgitamine.
2. Õpikeskkonna kohandamine vastavalt erivajadustega õppija vajadusele.
3. Erivajadustega õppija arengu toetamine.
4. Koostöö kolleegide, erialaspetsialistide ja lapsevanematega.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Õpetaja tööaeg ja puhkus on reguleeritud töölepinguseadusega. Töötingimused võivad olla täiendavalt reguleeritud töökorraldusreeglite või muude organisatsioonis kehtestatud normdokumentidega.

Õpetaja töö on vaheldusrikas ja väljakutseid pakkuv, nõuab head suhtlemisoskust ja pingetaluvust, oluline on vaimse ja füüsilise tervise, sh hääle hoidmise oskus.

A.4 Töövahendid

Õpetaja peamised töövahendid on õpi- ja mänguvahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Õpetajatöös on olulised enastjuhtivus, koostöövõime, ettevõtlikkus, vastutustundlikkus, enesekindlus, loominguilisus, tolerantsus, empaatiavõime, ausus ja positiivsus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Õpetaja hariduslik ettevalmistus on reguleeritud Vabariigi Valitsuse määrusega „Õpetajate koolituse raamnõuded“.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Õpetaja, pedagoog.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Õpetaja, tase 6 kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 - B.2.5 ja B.2.7 (läbiv kompetents) tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.6.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) selgitab välja õppija (vt lisa 1 "Kutsestandardis kasutatud terminid") arengutaseme, lähtudes üld- ja valdkondlikest oskustest ning arvestab neid õppetegevuse eesmärkide seadmisel, toetudes õppekavale; märkab ja kirjeldab õppija erivajadusi ning teeb ettepanekuid tugispetsialisti poole pöördumiseks; valmistab ette arenguveestlusi, juhindudes organisatsioonisiseste ja riiklike normdokumentide nõuetest;
- 2) koostab õpetaja töökava, arvestades õppekava ning valdkondadevahelist lõimingut; lähtuvalt eesmärkidest valib õpetamiseks ja õppimiseks sobivad meetodid ning tagasisidestamise viisid; koostab koostöös teiste spetsialistidega

vajadusel individuaalse arenduskava; omab ülevaadet erivajadustega õppija toetamise meetoditest-põhimõtetest; kasutab õpetaja töö kavandamisel teemakohast (teadus)kirjandust;

3) kaasab õppijaid, lapsevanemaid, kolleege ja tugispetsialiste õppetegevuste eesmärkide, sisu, korralduse kavandamise ning tagasisidestamisse; teavitab osapooli, kasutades tõhusalt erinevaid infokanaleid (nt koosolek, e-suhtlus, individuaalne vestlus);

4) valib lähtuvalt õppe-eesmärkidest ning õppija arengutasemest sobiva õpivara ja -vahendid.

Teadmised:

- 1) lapse füüsilise, psüühilise, kognitiivse, emotsionaalse ning sotsiaalse arengu alused;
- 2) arengulised iseärasused.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

B.2.2 Õpikeskkonna kujundamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) kasutab füüsilist õpikeskkonda, tagades selle turvalisuse ja kujundades seda, lähtudes õppijate vajadustest ja õpieesmärkidest ning tervisekaitsenõuetest; teab, kelle poole pöörduda probleemide ilmnemisel; tegutseb esmaabi vajavas situatsioonis sobival viisil;
- 2) loob vaimselt ja emotsionaalselt turvalise, heaolu, arengut ja loovust toetava koostöise ning üksteist arvestava õpikeskkonna, lähtudes õppijate vajadustest ja õpieesmärkidest ning järgides inimõigusi, Eesti põhiseadust, laste õigusi ja organisatsiooni kodukorda; on hea kuulaja ning kasutab olukorrale sobivaid suhtlusviise; lahendab probleeme ning toetab lapsi probleemide märkamisel ja lahendamisel; kaasab lapsevanemaid, kolleege või tugispetsialiste;
- 3) järgib organisatsioonis kokkulepitud väärtusi ja reegleid; töötab koostöös õppijatega välja rühma reeglid, rakendab neid järjekindlalt igapäevatoos ja tutvustab neid lapsevanematele; osaleb organisatsiooni õpikeskkonna arendamises, tehes koostööd organisatsiooni teiste liikmetega.

Teadmised:

- 1) lapse füüsilise, psüühilise, kognitiivse, emotsionaalse ning sotsiaalse arengu alused;
- 2) arengulised iseärasused;
- 3) keskkonna mõju õppijale ja õppijate gruppidele.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

B.2.3 Õppimise ja arengu toetamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) rakendab mängu ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid ja paindlikku päevakava, lähtudes õppija eripärast ja seatud eesmärkidest; selgitab õppijatele ja analüüsib koos nendega õppetegevust; rakendab koostöös teiste spetsialistidega vajadusel õppija individuaalset arenduskava;
- 2) märkab grupi arengufaase ja tegutseb neile vastavalt; tunneb ära konflikti, reageerib vastavalt olukorrale ning kaasab konflikti lahendamisel õppijaid, lapsevanemaid, kolleege ja tugispetsialiste;
- 3) kogub kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete meetoditega andmeid õppijate arengu ja motivatsiooni kohta; analüüsib õppijate arengut; märkab õppijate erinevusi ja erivajadusi (nt õpistiilid, andekus, kultuurilised eripärad) ning kaasab õppija arengu toetamiseks kolleege, tugispetsialiste ja lapsevanemaid; arendab õppijate õpi- ja sotsiaalseid oskusi, kasutades rühmapõhiseid ja individuaalseid õppevorme; motiveerib õppima, pakkudes elulisi, jõukohaseid õppeülesandeid ja arenguväljakutseid ning luues eduelamuse igale õppijale; rühma juhina algatab ja teeb kolleegidega koostööd õppija arendamisel; annab lapsevanematele soovitusi õppija õppetegevuse toetamiseks kodus;
- 4) rakendab süsteemselt erinevaid õppimist toetavaid tagasisidestamise ja hindamise viise õpiprotsessi ja õppija arengu kohta, lähtudes õppija eripärast ja õppekavast; toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist, suunates õppijat õpieesmärkide seadmisele ja eneseanalüüsile; teavitab õppijaid ja lapsevanemaid hindamise põhimõtetest ja korraldusest;
- 5) kaasab õppijaid, lapsevanemaid, kolleege, tugispetsialiste ja kogukonna liikmeid õpitegevusse, tagasisidestamisse ja hindamisse, kasutades erinevaid meetodeid; kavandab ja viib läbi lapsevanemate koosolekuid, soodustab lapsevanemate õppimist üksteiselt.

Teadmised:

- 1) lapse füüsilise, psüühilise, kognitiivse, emotsionaalse ning sotsiaalse arengu alused;
- 2) arengulised iseärasused;

3) arengupsühholoogia alused.	
Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	
B.2.4 Refleksioon ja professionaalne enesearendamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) mõtestab ja analüüsib oma rolli õpetajana ning õpetajatöö põhiväärtusi; reflekteerib oma erialast pädevust, kogub tagasisidet õppijate õpitegevuste ning -tulemuste kohta ja neist lähtuvalt määratleb enesearendusvajaduse; analüüsile toetudes kavandab tegevused oma arengueesmärkide saavutamiseks; refleksiooni tulemusena muudab oma lähenemist ja tegutsemist õpetajana; rakendab enesetäiendusel saadud teadmisi ja oskusi; 2) analüüsib õpiprotsessi ja määratleb probleemid; kavandab ja viib ellu tegevused probleemide lahendamiseks; analüüsib ja tõlgendab tulemusi, kasutades sobivaid uurimuslikke meetodeid; 3) jälgib, hindab ja väärtustab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tervist ja heaolu, tegutseb nende tasakaalus hoidmise nimel, optimeerides enda aja- ning energiakulu; 4) otsib probleemide tekkimisel vajadusel abi kolleegidelt, mentorilt, organisatsiooni juhtkonnalt, tugispetsialistilt jt; märkab kolleegi edusamme ja tunnustab teda.	
Teadmised: 1) uurimistöö alused; 2) refleksiooni alused.	
Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	
B.2.5 Nõustamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) toetab õppijat üld- ja valdkondlike oskuste arendamisel ja omandamisel; 2) viib lapsevanemaga läbi õppija arengu toetamisele suunatud vestlusi; nõustab lapsevanemaid õppija arenguga seonduvates küsimustes ning arengut toetava keskkonna loomisel.	
Teadmised: 1) nõustamise põhimõtted, meetodid.	
Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.6.

B.2.6 Hariduslike erivajadustega õppija toetamine õppeprotsessis	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. mõistab ja kasutab eripedagoogika valdkonnas kasutatavat enamlevinud terminoloogiat; kombineerib hindamise meetodeid ja valib hindamisvahendid koostöös tugispetsialisti või kolleegidega ning hindab erivajadustega õppija arengut lähtudes õppekavas eeldatavatest arengutulemustest; kirjeldab ja analüüsib lapse arengutaset (olemasolevad ja kujunemisjärgus teadmised ja oskused); 2. on kursis õppekorralduse võimalustega erivajadustega õppijate õpetamisel lasteaias; kujundab rühmas erivajadustega õppija arenguks soodsa võimete kohast õppimist toetava ja eduelamust võimaldava keskkonna, arvestades õppijate mistahes erisustega (vanus, erivajaduste liik, kohanemisraskused jne); toetab õppijatevahelisi positiivseid suhteid ja tagab rühma laste heaolu; 3. seab erivajadustega õppijale jõukohased eesmärgid; kavandab arendavaid tegevusi, toetudes õppija tugevustele ning kohandab õppemeetodeid ja -vahendeid vastavalt õppija arengutasemele ja eripäradele; vajadusel koostab koostöös tugispetsialisti ja/või kolleegidega individuaalse arenduskava ning rakendab seda; analüüsib lasteaia rakendatud tugimeetmete efektiivsust ja annab tulemuste kohta tagasisidet õppijale ja lapsevanematele; 4. hindab adekvaatselt enda kui õpetaja kompetentsust, tegutseb talle antud volituste piires; juhendab õppetegevusse kaasatuid (tugiisikuid, praktikante jne); algatab ja teeb koostööd lasteaia juhtkonna, erialaspetsialistide ja lapsevanematega; loob õppija ja lapsevanematega austava, usaldusliku suhte.	
Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.7 Õpetaja, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) valdab õppesisu, hoiab end kursis valdkondlike uuendustega, arvestades valdkonna-alase teadmuse, teaduspõhisuse ja parimate praktikatega ning õppekavast tulenevate nõuetega; 2) kasutab korrektset õpetamiskeelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt; kasutab oma töös õpetamiskeelt tasemel C1 ning ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 2 „Keeleoskuse hindamise skaala“); 3) märkab, tunnustab, innustab õppijat, lapsevanemat ja kolleegi, tunnustab ka väikseid edusamme; 4) suheldes näitab üles austust ja hoolivust; seab inimesed esikohale, töötab tõhusalt üksikisikutega ja meeskonnas; aktsepteerib inimeste erinevusi ning arvestab neid koostöö tegemisel, väärtustab koostööd; 5) loob positiivse suhtluskeskkonna ja käitub vastavalt headele suhtlemistavadele; suhtleb edukalt erinevate tasandite ja sihtgruppide inimestega, loob koostööks vajalikke suhtevõrgustikke; kujundab õppijate kommunikatsiooni-/ suhtlemisoskusi; analüüsib ja arendab oma suhtlemisoskusi, annab konstruktiivset tagasisidet; 6) juhendab oma töös õpetaja kutse-eetikat; toetab oma tegevuse kaudu kutse-eetika ja õpetaja ameti laiemat teadvustamist ning väärtustamist ühiskonnas; kujundab ja järgib ühiskonna väärtusi ja norme erinevates keskkondades; kujundab oma eeskujuga õppijate väärtusi; 7) tegutseb teadliku ja vastutustundliku kodanikuna, toetades ühiskonna demokraatlikku arengut; 8) analüüsib oma professionaalset arengut, olles avatud tagasisidele ja arvestab sellega enesearengu kavandamisel; 9) tööülesandeid täites kasutab matemaatilist keelt ja meetodeid (nt andmete analüüsimine ja tõlgendamine, järelduste tegemine, üldistamine); 10) on orienteeritud tulemustele ja isiklike tööeesmärkide saavutamisele; otsib võimalusi enesearendamiseks ja karjääris edasiliikumiseks; pakub uusi ideid ja viib neid ellu, arvestades valdkonna- ja ainealase teadmuse, teaduspõhisuse ja parimate praktikatega; märkab probleeme ja neis peituvaid võimalusi; reageerib paindlikult muutustele; 11) kasutab sobivaid IKT-vahendeid ja võimalusi, kujundades õpikeskkonda ja viies läbi õpitegevusi; kasutab e-õppeks sobivaid keskkondi ja õppemeetodeid; kasutab kaasaegseid IKT-põhiseid suhtlusvahendeid; hindab ja arendab oma haridustehnoloogilisi pädevusi vastavalt organisatsiooni International Society for Technology in Education (ISTE) õpetajate haridustehnoloogiliste pädevustele (https://www.e-ope.ee/images/50001035/ISTE%20NETS.T.pdf).	
Teadmised: 1) õpetaja tööga seonduvate õigusaktide nõuded; 2) ühiskonna toimimise põhimõtted (Eesti, Euroopa ja maailma kultuuriruum, riigikorralduse ja säästva arengu põhimõtted jne); 3) haridusvaldkonna institutsionaalne korraldus, sh haridusvaldkonna katusorganisatsioonid; 4) kommunikatsiooni alused, sh avalik esinemine ja meediaga suhtlemine; 5) käitumistavad ja head kombad.	
Hindamismeetod(id): Läbivat kompetentsi hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega integreeritult.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-25042017-5.1/2k

2. Kutsestandardi koostajad	Kaire Kollom, TLÜ Pedagoogiline Seminar Toomas Kruusimägi, Eesti Koolijuhtide Ühendus Maris Laanela, Eesti Lasteaednike Liit Katrin Meinart, Eesti Õpetajate Liit Airi Niilo, Tartu Ülikool Margus Pedaste, Tartu Ülikool Tiina Peterson, Haridus- ja Teadusministeerium Kaja Plado, Eesti Eripedagoogide Liit Katrin Poom-Valickis, Tallinna Ülikool Urve Rannaääre, Eesti Koolijuhtide Ühendus Margit Timakov, Eesti Õpetajate Liit Evi Veesaar, Eesti Haridustöötajate Liit Pille Villems, Tartu Ülikool Pärje Ülavere, Eesti Alushariduse Juhtide Ühendus Valitava kompetentsi töörühm: Pille Häidkind, Tartu Ülikool Hille Ilves, Eesti Linnade Liit Agnes Pihlak, SA Innove Kaja Plado, Eesti Eripedagoogide Liit Jürgen Rakaselg, Haridus- ja Teadusministeerium Astrid Sildnik, Eesti Õpetajate Liit Tiiu Tammemäe, Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituut
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	10
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	25.04.2017
6. Kutsestandard kehtib kuni	06.11.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2342 Koolieelse lasteasutuse õpetajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Teacher, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Kutsestandardis kasutatud terminid	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	